

Лекція № 13/17

Тема : Міністерство юстиції України та його органи

План:

1. Система органів юстиції (рекомендовано переглянути відеосюжети за наступними посиланнями <https://www.youtube.com/watch?v=tIvMNBXFu9w>)
2. Функції, права та завдання Міністерства юстиції України
3. Органи державної реєстрації актів цивільного стану в системі органів Міністерства юстиції України (рекомендовано переглянути відеосюжети за наступними посиланнями https://www.youtube.com/watch?v=EF_Sh3_Y6sk
https://www.youtube.com/watch?v=j_4giifvRQA)

Література:

1. Конституція України від 28.06.1996
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/conv#n4760>
2. Закон України «Про державну реєстрацію актів цивільного стану» від 01.07.2010 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2398-17#Text>
3. Положення Про Міністерство юстиції України від 2 липня 2014 року <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-2014-%D0%BF#Text>
4. Організація судових та правоохоронних органів України: навч. посіб. у схемах / А.В. Лапкін. - Вид. 7-ме, змін. і допов.- Х.: Право, 2018. – 166 с. <https://pravo-izdat.com.ua/image/data/Files/217/1-25.pdf>
5. Організація судових та правоохоронних органів : навч. посіб. : у 2 ч. / Л. М. Москвич, І. В. Назаров, О. О. Овсяннікова та ін. ; за ред. Л. М. Москвич. – Х. : Право, 2016. – 243 с. <https://pravo-izdat.com.ua/image/data/Files/221/1-20.pdf>

1. Система органів юстиції

Органи юстиції - це органи виконавчої влади, які забезпечують здійснення правової політики в державі, захист прав та законних інтересів громадян, підприємств, установ та організацій.

Система органів юстиції в Україні включає:

- Міністерство юстиції України;
- Головне управління юстиції Міністерства юстиції в Автономній Республіці Крим;
- обласні, Київське та Севастопольське міські управління юстиції;
- районні, районні у містах управління юстиції; міські (міст обласного значення) управління юстиції.

До установ юстиції входять підприємства, установи і організації, що належать до сфери управління органів юстиції, зокрема органи нотаріату, реєстрації актів громадянського стану, державна виконавча служба, служба громадянства та реєстрації фізичних осіб, науково-дослідні інститути судових експертиз.

Органи юстиції виконують такі державні завдання:

- ✓ здійснюють правотворчу діяльність; підготовку пропозицій щодо проведення в Україні правової реформи;
- ✓ організують роботу з адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу та забезпечення дотримання принципів і норм міжнародного права в процесі нормотворчої діяльності;
- ✓ проводять державну реєстрацію нормативно-правових актів, що стосуються прав, свобод й законних інтересів громадян або мають міжвідомчий характер органів виконавчої влади;
- ✓ впроваджують систематизацію та кодифікацію законодавства України;
- ✓ координують правову роботу й правову освіту громадян; сприяють розвитку правової науки, формуванню у громадян правового світогляду;
- ✓ забезпечують інформатизацію з правових питань життя держави та суспільства;
- ✓ здійснюють примусове виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб);
- ✓ організують судові та інші експертизи.

Крім того, органи юстиції представляють інтереси України як держави, Президента України й Кабінету Міністрів України в судах України та іноземних державах, міжнародних судових органах і установах; організують роботу нотаріату; забезпечують роботу органів державної реєстрації актів цивільного стану громадян України.

Керівництво органами юстиції здійснює Міністерство юстиції України, діяльність якого спрямована на реалізацію державної правової політики, утвердження демократичних засад розвитку суспільства, верховенства права, принципів справедливості та гуманізму, захисту прав і свобод людини, становлення громадянського суспільства.

2. *Функції, права та завдання Міністерства юстиції України*

Відповідно до Положення Про Міністерство юстиції України - **Міністерство юстиції України (Мін'юст) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України.**

Мін'юст є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну правову політику, державну політику з питань банкрутства, у сфері нотаріату, організації примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб) (далі - виконання рішень), державної реєстрації актів цивільного стану, державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, державної реєстрації обтяжень рухомого майна, державної реєстрації юридичних осіб, громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи, та фізичних осіб - підприємців, реєстрації статуту територіальної громади м. Києва, реєстрації статутів Національної академії наук та національних галузевих академій наук, державної реєстрації друкованих засобів масової інформації та інформаційних агентств як суб'єктів інформаційної діяльності, у сфері виконання кримінальних покарань та пробації, у сфері правової освіти населення; забезпечує формування державної політики у сфері архівної справи і діловодства та створення і функціонування державної системи страхового фонду документації.

Основними завданнями Мін'юсту є:

1. забезпечення формування та реалізація державної правової політики, політики з питань банкрутства;
2. забезпечення формування державної політики у сфері архівної справи і діловодства та створення і функціонування державної системи страхового фонду документації;
3. забезпечення проведення перевірки, передбаченої Законом України "Про очищення влади";
4. забезпечення формування та реалізація державної політики у сфері державної реєстрації актів цивільного стану, державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, державної реєстрації обтяжень рухомого майна, державної реєстрації юридичних осіб, громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи, та фізичних осіб - підприємців, реєстрації статуту територіальної громади м. Києва, реєстрації статутів Національної академії наук та національних галузевих академій наук, державної реєстрації друкованих засобів масової інформації та інформаційних агентств як суб'єктів інформаційної діяльності;
5. забезпечення формування та реалізація державної політики у сфері організації примусового виконання рішень;
6. забезпечення своєчасного, повного і неупередженого виконання рішень у порядку, встановленому законодавством;
7. забезпечення формування та реалізація державної політики у сфері виконання кримінальних покарань та пробації;

8. забезпечення формування системи наглядових, соціальних, виховних та профілактичних заходів, які застосовуються до засуджених та осіб, узятих під варту;

9. контроль за дотриманням прав людини і громадянина, вимог законодавства щодо виконання і відбування кримінальних покарань, реалізацією законних прав та інтересів засуджених та осіб, узятих під варту;

10. забезпечення формування та реалізація державної політики у сфері правової освіти, правової обізнаності, інформування населення, доступу громадян до джерел правової інформації;

11. здійснення загального управління у сфері надання безоплатної первинної правової допомоги та безоплатної вторинної правової допомоги;

12. забезпечення самопредставництва Мін'юсту як органу державної влади, який у випадках, передбачених законом, бере участь у справах та діє у судах України від імені та в інтересах держави, зокрема через територіальні органи Мін'юсту; здійснення захисту інтересів України у Європейському суді з прав людини, під час урегулювання спорів і розгляду в закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземних суб'єктів та України;

13. забезпечення представництва та самопредставництва інтересів Кабінету Міністрів України у судах України у випадках, передбачених законом, зокрема через територіальні органи Мін'юсту;

14. забезпечення самопредставництва Мін'юсту як органу, якому надано право звертатися до суду в інтересах осіб, які не мають в Україні постійного місця проживання, під час розгляду справ у судах України у випадках, передбачених Конвенцією про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей;

15. експертне забезпечення правосуддя;

16. організація роботи нотаріату;

17. запобігання та протидія легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення (щодо адвокатських бюро, адвокатських об'єднань та адвокатів, які здійснюють адвокатську діяльність індивідуально; нотаріусів; суб'єктів господарювання, що надають юридичні послуги; осіб, які надають послуги щодо створення, забезпечення діяльності або управління юридичними особами);

18. здійснення міжнародно-правового співробітництва, забезпечення дотримання і виконання зобов'язань, узятих за міжнародними договорами України з правових питань.

Мін'юст відповідно до покладених на нього завдань має право:

1) залучати в установленому порядку спеціалістів центральних та місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій (за погодженням з їх керівниками), вчених, представників інститутів громадянського суспільства (за згодою) до розгляду питань, що належать до компетенції Міністерства;

2) отримувати безоплатно від міністерств, інших центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування необхідні для виконання

покладених на нього завдань інформацію, документи і матеріали, зокрема від органів статистики - статистичні дані;

3) користуватися відповідними інформаційними базами даних державних органів, державною системою урядового зв'язку та іншими технічними засобами;

4) скликати наради, утворювати комісії, у тому числі постійно діючі, та робочі групи, проводити наукові конференції, семінари з питань, що належать до компетенції Міністерства.

Мін'юст здійснює свої повноваження безпосередньо та через утворені в установленому порядку територіальні органи Мін'юсту.

Мін'юст очолює Міністр, який призначається на посаду за поданням Прем'єр-міністра України і звільняється з посади Верховною Радою України.

Міністр має першого заступника, заступників, які призначаються на посаду та звільняються з посади Кабінетом Міністрів України за поданням Прем'єр-міністра України відповідно до пропозицій Міністра.

3. Органи державної реєстрації актів цивільного стану в системі органів Міністерства юстиції України

Відповідно до ст. 4 ЗУ «Про державну реєстрацію актів цивільного стану» - **органами державної реєстрації актів цивільного стану є:**

1) центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації актів цивільного стану;

2) відділи державної реєстрації актів цивільного стану Головного управління юстиції Міністерства юстиції України в Автономній Республіці Крим, головних управлінь юстиції в областях, містах Києві та Севастополі, районних, районних у містах, міських (міст обласного значення), міськрайонних управлінь юстиції (далі - відділи державної реєстрації актів цивільного стану);

3) виконавчі органи сільських, селищних і міських (крім міст обласного значення) рад.

Державну реєстрацію актів цивільного стану громадян України, які проживають або тимчасово перебувають за кордоном, проводять дипломатичні представництва і консульські установи України.

Відділи державної реєстрації актів цивільного стану проводять державну реєстрацію народження фізичної особи та її походження, шлюбу, розірвання шлюбу, зміни імені, смерті, вносять зміни до актових записів цивільного стану, поновлюють та анулюють їх; формують Державний реєстр актів цивільного стану громадян, ведуть його, зберігають архівний фонд; здійснюють відповідно до законодавства інші повноваження.

Виконавчі органи сільських, селищних, міських (крім міст обласного значення) рад проводять державну реєстрацію народження фізичної особи та її походження, шлюбу, смерті.

Дипломатичні представництва і консульські установи України проводять державну реєстрацію народження фізичної особи та її походження, шлюбу, розірвання шлюбу,

зміни імені, смерті щодо громадян України, приймають і розглядають заяви про внесення змін до актових записів цивільного стану, їх поновлення та анулювання.

Державна реєстрація актів цивільного стану проводиться з метою забезпечення реалізації прав фізичної особи та офіційного визнання і підтвердження державою фактів народження фізичної особи та її походження, шлюбу, розірвання шлюбу, зміни імені, смерті.

Державна реєстрація актів цивільного стану проводиться шляхом складення актових записів цивільного стану.

Актовий запис цивільного стану - це документ органу державної реєстрації актів цивільного стану, який містить персональні відомості про особу та підтверджує факт проведення державної реєстрації акта цивільного стану.

Державний реєстр актів цивільного стану громадян - це державна електронна інформаційна система, яка містить відомості про акти цивільного стану, зміни, що вносяться до актових записів цивільного стану, їх поновлення та анулювання та відомості про видачу свідоцтв про державну реєстрацію актів цивільного стану і про видачу витягів з нього.

Державний реєстр актів цивільного стану громадян ведеться відділами державної реєстрації актів цивільного стану.